

spoznavamo, in te misli so bili tudi drugi, katerim je nova beseda ugajala. Ne samo da so imenovali nauk o lepoti „estetiko“, temveč šli so še dalje in imenovali „estetično“ to, kar imenujemo po navadi (v višjem smislu) okusno, in celo to, kar je — lepo. Semtertje kar zamenjajo imeni estetično in lepo, kar ni pravo in se ne sme posnemati. Ni ravno napačno, ako pravimo: estetično je to, kar je po zakonih ali pravilih estetike, ali to, kar je okusno za vid in za sluh: a lepo bodi lepo, ker ne potrebuje nobenega drugega imena. Zato bodi tudi naša veda „nauk o lepoti“.¹

Ko sedaj vemo, kaj in kako bomo obdelovali v tej razpravi, treba nam še prav razdeliti ves nauk.

1. Najprej bomo razkladali, kaj je lepo in kaj je lepota; z drugimi besedami bi rekli, da bomo razkladali bistvo le-

¹ Nekateri pisatelji so začeli rabiti za naš predmet ime „krasoslovje“. A vsakdo vidi, da je ta izraz prisiljen, ker kras je to, s čimer se zaljšamo ali lepотиčimo. Primerna bi bila beseda „leposlovje“, ko bi je ne rabili v pomenu „beletristike“.

pote. Seveda bo treba ob tem marsikako mnenje čeprav ne zavreči, pa vsaj popraviti. V istem delu bomo pregledali tudi lepoti sorodne in bližnje pojme, ali vrste lepih predmetov.

2. V drugem delu bomo preiskovali zakone in pogoje lepote. Tudi lepota namreč se ravna po svojih zakonih in je odvisna od pogojev. Nauk o lepoti jih mora temeljito razložiti.

3. Potem bomo preudarjali lepoto v prirodi. Priroda nam nudi sila veliko lepih predmetov. Treba nam torej, da jo znamo prav opazovati in ceniti, treba nam, da jo prav razlagamo in obračamo sebi v srečo in v veselje.

4. A tudi človek sam zna ustvarjati in izdelovati lepe stvari. To človeško zmožnost imenujemo umetnost. Seveda ne bomo obdelovali umetnosti po posameznih delih in strokah, temveč samo splošno, da razvidimo, kako in kdaj vlada tudi v tem delovanju človekovem ideja lepote, koliko more človek to idejo izraziti in uresničiti.

(Dalje.)

Romanca.

„Ti kita, moja črna kita,
le v kolobarec voljno sedi;
ti cvet svileni v novi ruti,
nad čelom cveti, prav na sredi!“

In zrla, zrla je v zrcalo:
smehljal je zibal lica rožna . . .
— — — Zapeli glasni so zvonovi;
vsa srenja v cerkev spe pobožna.

Izpred zrcala je k omari
skočila Cilka kakor srna:
„Ej, skorej, skorej bi v predalcu
zabila, stvarca te srebrna!

Ti nimaš kraja, nimaš konca,
prav taka moja je ljubezen;
da vidi dravec me brez tebe,
postal bi tožen ali jezen . . .“

Po cerkvi molki so zveneli,
šušteli listi so med prsti . . .
In radovedni so pogledi
na Cilko plavali po vrsti . . .

Na zarudelih licih čustva
prosevala so ji žalobna:
doma v predalcu rožni venec,
doma leži nje knjiga drobna . . .

Končano! — Deve so iz cerkve
hitele s tihimi smehljaji.
Tam zunaj pa je Cilkin dravec
slonel zamišljen ob ograji.

Pa dravec ni pogledal drage,
pa ni poprašal svoje Cilke:
Li še na roki sveti prstan?
Na tla je gledal v rosne bilke . . .

Silvin Sardenko.